

Bab-ı cûd ve cemaldır. İsm-i Cevvad ve Cemil'in cilvesidir.

Dördüncü Hakikat

Bab-ı cûd ve cemaldır. İsm-i Cevvad ve Cemil'in cilvesidir.

Hiç mümkün müdür ki: Nihayetsiz cûd u sehavet, tükenmez servet, bitmez hazineler, misilsiz sermedî cemal, kusursuz ebedî kemal; bir dâr-ı saadet ve mahall-i ziyafet içinde daimî bulunacak olan muhtaç şâkirleri, müştak âyinedarları, mütehayyir seyircileri istemesinler?

Evet, dünya yüzünü bu kadar müzeyyen masnuatıyla süslendirmek, ay ile güneşi lamba yapmak, yeryüzünü bir sofraya nimet ederek mat'umatın en güzel çeşitleriyle doldurmak, meyveli ağaçları birer kap yapmak, her mevsimde birçok defalar tecdid etmek; hadsiz bir cûd u sehaveti gösterir.

Böyle nihayetsiz bir cûd u sehavet, öyle tükenmez hazineler ve rahmet hem daimî hem arzu edilen her şey içinde bulunur bir dâr-ı ziyafet ve mahall-i saadet ister. Hem kat'î ister ki o ziyafetten telezzüz edenler, o mahall-i saadette devam etsinler, ebedî kalsınlar tâ zeval ve firakla elem çekmesinler. Çünkü zeval-i elem lezzet olduğu gibi zeval-i lezzet dahi elemdir. Öyle sehavet, elem çektirmek istemez.

Demek, ebedî bir cenneti hem içinde ebedî muhtaçları ister. Çünkü nihayetsiz cûd u seha, nihayetsiz ihsan etmek ister, nimetlendirmek ister. Nihayetsiz ihsan ve nimetlendirmek ise nihayetsiz minnettarlık, nimetlenmek ister. Bu ise ihsana mazhar olan şahsın devam-ı vücudunu ister. Tâ daimî tena'umla o daimî in'ama karşı şükür ve minnettarlığını gösterebilir. Yoksa zeval ile acılaştıran cüz'î bir telezzüz, kısacık bir zamanda öyle bir cûd u sehanın muktezasıyla kabil-i tevfiğ değildir.

Hem dahi meşher-i sanat-ı İlahiye olan aktar-ı âlem sergilerine bak. Yeryüzündeki nebatat ve hayvanatın ellerinde olan ilan-ı Rabbaniyeye dikkat et (Hâşiye[9]), mehasin-i rububiyetin dellâlları olan enbiya ve evliyaya kulak ver. Nasıl müttefikân Sâni'-i Zülcelal'in kusursuz kemalâtını, hârika sanatlarının teşhiriyle gösteriyorlar, beyan ediyorlar, enzar-ı dikkati celbediyorlar.

Demek, bu âlemin Sâni'-inin pek mühim ve hayret verici ve gizli kemalâtı vardır. Bu hârika sanatlarla onları göstermek ister. Çünkü gizli, kusursuz kemalât ise takdir edici, istihsan edici, mâşâallah diyerek müşahede edicilerin başlarında teşhir ister. Daimî kemalât ise daimî tezahür ister. O ise takdir ve istihsan edicilerin devam-ı vücudunu ister. Bekası olmayan istihsan edicinin nazarında, kemalâtın kıymeti sukut eder

Hem dahi kâinatın yüzünde serilmiş olan gayetle güzel ve sanatlı ve parlak ve süslü şu mevcudat; ışık güneşi bildirdiği gibi misilsiz manevî bir cemalin mehasinini bildirir ve nazirsiz, hafî bir hüsün letaifini iş'ar ediyor . O münezze hüsün, o mukaddes cemalin cilvesinden, esmalarda, belki her isimde çok gizli defineler bulunduğunu işaret eder.

İşte şu derece âlî, nazirsiz, gizli bir cemal ise kendi mehasinini bir mir'atta görmek ve hüsünün derecatını ve cemalinin mikyaslarını zîşuur ve müştak bir âyinede müşahede etmek istediği gibi başkalarının nazarıyla yine sevgili cemaline bakmak için görünmek de ister.

Demek iki vecihle kendi cemaline bakmak, **biri** her biri başka başka renkte olan âyinelerde bizzat müşahede etmek, **diğeri** müştak olan seyirci ve mütehayyir olan istihsancılarının müşahedesini ile müşahede etmek ister.

Demek hüsün ve cemal, görmek ve görünmek ister. Görmek, görünmek ise müştak seyirci, mütehayyir istihsan edicilerin vücudunu ister. Hüsün ve cemal, ebedî sermedî olduğundan müştakların devam-ı vücudlarını ister.

Çünkü daimî bir cemal ise zâil bir müştaka razı olamaz. Zira dönmemek üzere zevale mahkûm olan bir seyirci, zevalin tasavvuruyla muhabbeti adâvete döner, hayreti istihfafa, hürmeti tahkire meyleder. Çünkü hodgâm insan, bilmediği şeye düşman olduğu gibi yetişmediği şeye de zittir. Halbuki nihayetsiz bir muhabbet, hadsiz bir şevk ve istihsan ile mukabeleye lâayık olan bir cemale karşı, zımnen bir adâvet ve kin ve inkâr ile mukabele eder. İşte kâfir, Allah'ın düşmanı olduğunun sırrı bundan anlaşılıyor.

Madem o nihayetsiz sehavet-i cûd, o misilsiz cemal-i hüsün, o kusursuz kemalât; ebedî müteşekkiri, müştakları, müstahsinleri iktiza ederler. Halbuki şu misafirhane-i dünyada görüyoruz; herkes çabuk gidip, kayboluyor. O sehavetin ihsanını ancak az bir parça tadar. İştihası açılır fakat yemez gider. O cemal, o kemalin dahi ancak biraz ışığına, belki bir zayıf gölgesine bir anda bakıp doymadan gider.

Demek, bir seyrangâh-ı daimîye gidiliyor.

Elhasıl, nasıl ki şu âlem bütün mevcudatıyla Sâni'-i Zülcelal'ine kat'î delâlet eder, Sâni'-i Zülcelal'in de sıfât ve esma-i kudsiyesi, dâr-ı âhirete delâlet eder ve gösterir ve ister.